

tisse, eum ad regimen accessit, adeoque floruit sub eius regimine ordo Cluniacensis toto orbe Christiano propagatus, ut etiam in valle Josaphat et in monte Thabor monasteria possideret. An 1153, ind. 1, tertio Idus Junii eidem abbati ad ipsius preces Fridericus, Romanorum, rex diploma concessit, quo tum donatio Balmensis coenobii, tum aliarum possessionum Cluniacensi Ecclesiae facta roboratur. Ipse vero Petrus abbas anno seq. ecclesiis Cluniacensibus in Italia constitutis indulgentiam praebuit, teste subscripto Arnaldo Aureliacensi abbate.

Porro non solum moribus et doctrina clarissimus fuit, sed et suis aliorumque scriptis notissimus, uti manifeste declaratur tot elogiis eruditorum, inter quae illud Petri Pictaviensis ejus notarii retulisse consentaneum est, ait enim ad ipsum scribens: « Quis unquam Plato subtilius, quis Aristoteles argumentosius, quis Cicero pulchrius aut copiosius aliquando quidquam disseruit! Quis grammaticus instructor, quis rhetoricus ornatior, quis dialecticus fortior, quis arithmeticus numerosior, quis geometricus regularior, quis musicus cantilenosior, quis astronomus perspicacior exstitit! sed et si de sanctis patribus aliquid dicere audeamus, vos ab unoquoque quatuor fluminum paradisi, quae post sanctos evangelistas totum orbem irrigant, aliquid simile reportastis: quia cum Hieronymo velox, cum Augustino profusus, cum Ambrosio profundus, cum Gregorio clarus inceditis. » Vitam Petri abbatis, elogia scriptaque habes collecta, tom. XXII biblioth. Patrum Lugd., pag. 812 et seqq. Quod autem inter praecipuos saeculi sui doctores emicuerit, testes sunt ejus libri contra Judaeos, Mahumetanos, Petrobusianos, pro asserenda Christi divinitate, sex libri epistolarum, quibus praeter vulgatas adde tres alias magni momenti, quarum meminit vir clarissimus D. Fleury in Hist. ecclesiast. tom. XV. At forte nonnullis mirum videbitur inter illa opera inveniri Alcorani versionem, quam fieri a pluribus doctis viris procuravit, cum in Hispania lustrandis et visitandis ordinis sui monasteriis moraretur. Verum non alio consilio

illam publicavit, quam ut pseudoprophetae Mahumedis deliramenta et somnia refutaret, quod et praestitit. Vide Chronicon Alberici ad an. 1143, pag. 301.

Denique functus abbatis praefectura annis 35, mensibus quatuor et quatuor diebus, Cluniaci 1158 beato fine ad superos transfertur Kalendis Januarii ex Roberto de Monte, seu potius prima die anni ex chronico Cluniacensi, apud Miraeum in Originibus ordin. S. Bened. pag. 93. Sed annum incepisse a die Natali Domini illinc patet, quod ibidem, pag. 96 obiisse dicitur ipso die Natalis Domini, sive VIII Kal. Januarii, quo die inter sanctos reponitur in Martyrologio monastico Benedictino. Conditur ibidem ab Henrico Vintoniensi episcopo, fratre Stephani regis Anglorum, juxta altare SS. Jacobi et Philippi, sive, inquit Miraeus loco citato, in capite majoris et novae basilicae; qui quidem Petrus, ut ibidem notatur pag. 94, ecclesiam Cluniacensem gravi aëris alieni pondere oppressam, prudentia et expensis suis, omni fere debitorum allevavit onere; ita ut tam in persolutione debiti, quam etiam in reparandis possessionibus, necessariis etiam rei familiaris comparandis, sicut ex ore ejus audivimus, plus quam septem millia marcharum argenti expenderit. Tale ipsius epitaphium legitur in *Bibliotheca Cluniacensi*.

*Patet in hac urna quod non sit vita diurna,
Qualescunque sumus, morte coequat humus.
Dum Petrus moritur pius abbas, jus sepelitur,
Pax cadit, ordo jacet, flere morique placet.
Ille salus patriae, mundi decus, arca-Sophiae,
Nescius invidiae, vena fuit veniae.
In Natale Dei sollemnis mane diei,
Mortuus obtinuit plurima quae nescit.*

Præter monachum Pictaviensem, Petri abbatis meminere etiam S. Bernardus Clarævallensis, Sugerius S. Dionysii et Petrus Cellensis abbates, quorum ad eam et hujus vicissim ad ipsos epistolae plurimae exstant, Robertus de Monte, Matthæus Paris, Baroni in Annalibus, cæterique virorum illustrium scriptores ecclesiastici, qui fusissime proferuntur in notis ad *Biblioth. Cluniacensem* ab Andrea Duchesne editis.

NOTITIA LITTERARIA.

Petrus Mauricius Monboiserius, cognomento *Venerabilis*, ord. Bened., abbas nonus Cluniacensis ab A. 1122 ad 1156. Ejus Vita scripta a Radulfo monacho, ejus discipulo, ad Stephanum abbatem Cluniacensem, prodiit in Edmundi Martene tomo sexto Monumentorum, pag. 1187-1201. In Andrea autem du Chesne *Bibl. Cluniacensi*, Paris. 1614, fol. occurrit pag. 589 ejusdem Vita ex veteri Chronico.

Vita Petri abbatis, ex Chronico Cluniacensi, et

pag. 602 Veterum de eo testimonia, S. Bernardi epist. 277 et 283 Roberti de Monte, Matthæi Parisii, Henrici de Gandavo, cap. 29; Nicolai de Clamengis, Joannis Trithemii, cap. 418 de S. E., et II, 123, illustrium Benedictin. et aliorum, inde pag. 607 Petri Pictaviensis monachi Epistola ad Mauritium, Panegyricus versibus elegis dictus in primo adventu Petri abbatis in Aquitaniam secundam, et Invectiva in calumniatorem pag. 616 et tom. XXII *Bibl. Patrum Lugd.*, pag. 820. Epistola altera ad

eumdem Petrum, pag. 618 (Lugd. pag. 825), qua eum ad ingenii sui monumenta publicanda hortatur.

Operum Mauricii editionem pleniorē emendatiorēque et notis etiā illustratā ejusdem Bibliothecæ Cluniacensis curatoribus debemus, repletam in Biblioth. Patrum Lugd. tom. XXII, in quibus familiam ducunt pag. 621 (Lugd. pag. 826). *Epistolarum libri VI* (vulgati pridem a Petro de Monte Martyrum Paris. 1522, fol.), subjunctis pag. 959 (Lugd. pag. 967) epistolis octo Petri sive ad Petrum, quæ in veteri editione desiderabantur. Epistolas historicas VI ex vulgatis excerpit, atque in *Scriptoribus rerum Francorum* recensuit Franciscus du Chesne, tom. IV, pag. 458-491.

Epistola ad Petrum de sancto Joanne contra eos qui dicunt: Christum nunquam se in Evangelio aperte Deum dixisse, pag. 966 (Lugd. pag. 970).

Tractatus adversus Judæorum inveteratam duritiam, pag. 985 (Lugd. p. 977), ex edit. Ingolstadt. 1546.

Epistola ad S. Bernardum, abbatem Claravallensem, de translatione sua, qua fecit transferri ex Arabico in Latinum (1) sectam sive hæresim Saracenorum anno 1145, cum summulâ brevi contra hæreses et sectam diabolicæ fraudis Saracenorum, sive Ismaelitarum, etc., pag. 1109 (Lugd. pag. 1050); cum *Roberti Retinensis* præfatione in librum Alcorani a se translatus pag. 1116 (Lugd. 1055). Addeis quæ notavi in delectu argumentorum pro veritate fidei pag. 264. seq. atque infra in *Roberto*.

Epistola sive Tractatus adversus Petrobrusianos hæreticos, pag. 1128 (Lugd. pag. 1055), ex editione Ingolstadt. 1546; 4, quam cum S. Bernardi quibusdam sermonibus et epistolis curaverat Jo. Hofmeisterus.

De transfiguratione D. N. J. C. sermo, pag. 1251 (Lugd. pag. 1080), et in *Bibl. Concionatoria Combefisii*. Incip. *Hodie, dilectissimi, solito serenior nobis dies illuxit*.

De miraculis sui temporis libri duo, p. 1247 (Lugd. pag. 1087), sæpius etiā seorsum excusi, ut Duaci 1595, 12.

Rhythmi, Prosa, Versus et Hymni, p. 1538 (Lugd. pag. 1125). In his primo loco occurrit carmen elegiacum contra calumniatores carminum Petri Pictaviensis, in quo plures laudat in Ecclesia Latina scriptis et poematibus inclytos. *In laudem Salvatoris* rhythmus incipit: *A Patre mittitur*. Habes hic etiā hymnum utrumque de S. Benedicto et de trans-

latione S. Benedicti quæ exhibent etiam Arnodus Wion tom. II Ligni Vitæ, pag. 102, et Joannes a Bosco in *Biblioth. Floriacensi*, pag. 376; nec non *Petri Abælardi epitaphium* quod incipit: *Gallorūm Socrates*. Nam alterum, cujus initium: *Petrus in hac petra latitat*, in *Biblioth. Cluniacensi* et *Biblioth. Petrum Lugd.* non reperio; habet vero Ludovicus Jacobus de scriptoribus Cabilonensibus, pag. 142.

Statuta congregationis Cluniacensis cum diplomatibus et chartis LXXVI et præfatione satisfactionali sive apologetica, etc., p. 1554 (Lugd. p. 1152).

Totam ipsam Alcorani translationem (2), inquit Andreas du Chesne pag. 1118, *hic attexere, superfluum*. *Confutavit eam et ipse Petrus Venerabilis libris quinque, quos quia necdum, licet diligenter quæsiti, reperiri potuerunt, lector hic etiam desiderabit*. Ex his quos quatuor, non quinque Mauricius scripserat, libros duos primores *adversus nefandam sectam Saracenorum* ex manusc. codice Aquicinctensi, auctoris ævo exarato, edidit Edmundus Martene tom. IX *Monumentor.*, 1121, præmissa epistola *Petri Pictaviensis*, et argumentis capitulorum libri non modo primi et secundi, sed tertii quoque et quarti, quos nemo adhuc in lucem protulit. Profiteatur Pictaviensis se in transferendo Alcorano socium fuisse Petri Toletani et Roberti archidiaconi postea Pampilinensis.

Sermones III de laude sepulcri Domini, de S. Marcello papa et martyre; et de veneratione reliquiarum, eidem Edmundo Martene in acceptis referimus tom. V *Thesauri Anecdotorum* pag. 1419. Et *epistolas quinque* tom. I *Anecdotor.*, p. 406 seq., 416, sicut alias duas Mabillonio tom. III *Analect.* pag. 481 (edit. novæ pag. 459), *Carmen de virtute*, quod incipit:

*Destituit terras decus orbis, gloria rerum,
Virtus.*

Manusc. in *Biblioth. Paulina Lipsiensi*, teste Joach. Felleri pag. 299. *Carmen de ritibus missæ* quod sub nomine Mauricii subjunxi primæ editioni *Bibliographiæ antiquariæ Hamb.* 1715, 4, postea satis comperi auctorem habere Hildebertum Cenomanensem, ut in præf. ad tomum sextum *Bibl. Græcæ* sum professus. Petri Cluniacensis *Nucleus de sacrificio missæ* post Hildebertum et Rupertum Tuitiensem editus est in editione Romana librorum de Catholice Ecclesiæ officiis ac ministeriis, 1594, fol. et in tomo decimo *Biblioth. Patrum Paris.* 1644 (5).

(1) Confer Alberici Chron. pag. 501.

(2) De hac infra in *Roberto Retinensi*.

(3) Nec certe minus verum eundem composuisse tractatum *De sacrificio Missæ*, qui sub Nuclei nomine postremæ Bibliothecæ Patrum editioni additus est. At cum attente considerassemus quæ de missa

scripsit adversus Petrobrusianos hæreticos, unus epistolæ seu libri particulam esse confestim animadvertimus, inquit Andreas Quercetanus, in admonitione notis *Bibliothecæ Cluniacensis* præfixa.